

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 czerwca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że P. P. nie podlega od 1 lutego 2019 r. ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w dniu 31 stycznia 2019 r. strony miały zawrzeć umowę o pracę na czas nieokreślony od 1 lutego 2019 r., a już od 25 lutego 2019 r. P. P. wystąpił z wnioskiem o udzielenie urlopu macierzyńskiego od 12 marca 2019 r. do 4 kwietnia 2019 r., a następnie urlopu rodzicielskiego od 5 kwietnia 2019 r. do 14 listopada 2019 r. na urodzoną (...) córkę J. P.. W ocenie organu rentowego, P. P. od 1 lutego 2019 r. nie wykonywał pracy na rzecz płatnika na podstawie umowy o pracę, a zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych miało służyć jedynie uzyskaniu pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych i skorzystaniu wyższych niż z prowadzonej przez P. P. działalności gospodarczej – świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z niezdolnością P. P. do pracy z powodu urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego. Tym samym na podstawie art.83 § 1 Kodeksu cywilnego w związku z art.300 Kodeksu pracy Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że umowa o pracę zawarta między płatnikiem składek (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, a P. P., jako zawarta dla pozorów, jest nieważna i od 1 lutego 2019 r. P. P. nie podlega ubezpieczeniom społecznym.

/decyzja k.5 - 11 plik I akt ZUS/

W dniu 23 lipca 2019 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie P. P. od powyższej decyzji, w którym wniósł o jej zmianę i stwierdził, że podlega on ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Wnioskodawca wskazał, że w dniu 1 lutego 2019 r. zawarł z płatnikiem umowę o pracę z oraz, że wiele wysiłku sprawiło mu przekonanie płatnika do zmiany dotychczasowej formy współpracy na umowę o pracę. Wnioskodawca wskazał, że jego praca sprowadzała się m.in. do poszukiwania klientów, czy też prowadzenia negocjacji. P. P. jednocześnie zaznaczył, że wniosek o udzielenie urlopu macierzyńskiego złożył z uwagi na fakt, iż jego żona jest z zawodu stomatologiem i nie mogła pozwolić sobie na zbyt długą przerwę w wykonywaniu zawodu. Ponadto ustalił z żoną, że jak już dostanie etat to będzie mógł jej pomóc i zająć się córkami.

/odwołanie k. 3 - 5/

W dniu 29 lipca 2019 r. pełnomocnik płatnika składek złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że P. P. od 1 lutego 2019 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Pełnomocnik płatnika podkreślił, że sporna umowa o pracę nie została zawarta dla pozorów, a co istotne, strony wypełniły wszystkie elementy stosunku pracy.

/odwołanie k.3 – 8 akt o sygn. VIII U 3669/19/

W odpowiedzi na odwołania pełnomocnik organu rentowego wniósł o ich oddalenie. Organ rentowy przytoczył argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k.28 – 31 , odpowiedź na odwołanie k.58 – 59 odwrót akt o sygn. VIII U 3669/19/

Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2019 r. Sąd połączył sprawę o sygnaturze akt VIII U 3669/19 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 3668/19 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz zarządził ich prowadzenie pod sygnaturą VIII U 3668/19.

/postanowienie k.61 akt o sygn. VIII U 3669/19/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny

Płatnik składek, (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. została zawiązana na podstawie umowy spółki z dnia 14 października 2009 r. i wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...). W ramach prowadzonej działalności gospodarczej płatnik zajmuje się przede wszystkim produkcją i sprzedażą oprogramowania komputerowego. Prezesem zarządu spółki jest P. W..

/umowa spółki 53 – 58 akt ZUS , zeznania wnioskodawcy min. 00:06:28 – 00:44:28 , zeznania E. N. min. 00:44:28 – 01:11:14 , zeznania P. W. min.01:11:14 – 01:17:51 rozprawy z dnia 31 października 2019 r. , płyta CD k.109/

Wnioskodawca P. P. legitymuje się wykształceniem wyższym – ukończył z tytułem magistra kierunek informatyka i ekonometria na Uniwersytecie (...), Wydziale E. – Socjologicznym.

/okoliczność bezsporna/

Począwszy od stycznia 2013 r., w ramach własnej działalności gospodarczej polegającej zasadniczo na świadczeniu usług doradztwa w zakresie prowadzenia działalności i zarządzania, P. P. współpracował z płatnikiem. Współpraca ta sprowadzała się do poszukiwania na rzecz płatnika klientów, celem sprzedaży produkowanego przez płatnika oprogramowania komputerowego. P. P. pozostawał w stałym kontakcie z firmą płatnika, a realizowane na rzecz płatnika czynności wykonywał zarówno w siedzibie płatnika jak i w swoim domu. W związku z prowadzoną działalnością gospodarczą wnioskodawca opłacał składki na ubezpieczenia społeczne w minimalnej wysokości. P. P. z ww. tytułu podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

/zeznania wnioskodawcy min. 00:06:28 – 00:44:28 , zeznania E. N. min. 00:44:28 – 01:11:14 , zeznania P. W. min.01:11:14 – 01:17:51 rozprawy z dnia 31 października 2019 r. , płyta CD k.109/

W dniu 31 stycznia 2019 r. pomiędzy firmą (...) Sp. z o.o. , a P. P. została zawarta umowa nazwaną umową o pracę na czas nieokreślony. W treści umowy wskazano, że P. P. od dnia 1 lutego 2019 r. będzie świadczyć pracę na stanowisku K. A. Managera z wynagrodzeniem w wysokości 2 250,00 zł brutto w zadaniowym czasie pracy. W treści umowy wskazano, że P. P. będzie przysługiwać dodatkowy składnik wynagrodzenia tj. prowizja wynosząca 18,50% od sprzedaży usług pracodawcy netto w danym miesiącu, w odniesieniu do kontrahentów przekazanych pracownikowi do zarządzania oraz nowych kontrahentów pozyskanych przez pracownika w ramach prowadzonych działań sprzedażowych.

/umowa o pracę w dokumentacji osobowej wnioskodawcy k.100/

Zaświadczenie lekarskie z dnia 25 stycznia 2019 r. wskazuje na brak przeciwwskazań do wykonywania przez wnioskodawcę pracy na stanowisku K. A. Managera.

/zaświadczenie lekarskie w dokumentacji osobowej wnioskodawcy k.100/

W dniach od 1 do 4 lutego 2019 r. P. P. odbył szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

/karta szkolenia wstępnego w dokumentacji osobowej wnioskodawcy k.100/

Pomimo zawarcia ww. umowy, wnioskodawca nie zawiesił prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej.

/zeznania wnioskodawcy min. 00:06:28 – 00:44:28 rozprawy z dnia 31 października 2019 r. , płyta CD k.109/

Przychody netto firmy płatnika w okresie od stycznia do marca 2019 r. kształtowały się na stałym miesięcznym poziomie.

/rachunek zysków i strat płatnika k.93 – 97 plik II akt ZUS/

W związku z ww. umową, płatnik wypłacił wnioskodawcy wynagrodzenie w łącznej wysokości 7 971,50 zł brutto , z czego kwota 2 250,00 zł stanowiła wynagrodzenie zasadnicze, a kwota 5 642,50 zł brutto stanowiła wynagrodzenie prowizyjne. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne stanowiła zaś kwota w wysokości 7 892,50 zł.

/zestawienie k.99 plik II akt ZUS/

P. P. oraz jego żona A. P. są rodzicami J. P. urodzonej (...)

/okoliczność bezsporna/

A. P. począwszy od dnia 16 listopada 2018 r. była uprawniona do zasiłku macierzyńskiego. W dniu 4 marca 2019 r. A. P., w związku z powrotem do pracy po wykorzystaniu co najmniej 14 tygodni pobierania zasiłku po porodzie, wystąpiła o wstrzymanie zasiłku macierzyńskiego począwszy od 11 marca 2019 r.

/wniosek w dokumentacji osobowej wnioskodawcy k.100/

W dniu 25 lutego 2019r. wnioskodawca wystąpił do płatnika o udzielenie urlopu macierzyńskiego od 12 marca 2019 r. do 4 kwietnia 2019 r., a za okres od 5 kwietnia 2019 r. do 14 listopada 2019 r. urlopu rodzicielskiego.

/wniosek w dokumentacji osobowej wnioskodawcy k.100/

Płatnik składek nie zatrudnił pracownika w miejsce nieobecnego wnioskodawcy, a jego zadania są obecnie wykonywane przez członków zarządu spółki.

/zeznania E. N. min. 00:44:28 – 01:11:14 rozprawy z dnia 31 października 2019 r. , płyta CD k.109/

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie ww. dowodów z dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania.

W odniesieniu do zeznań wnioskodawcy oraz reprezentujących płatnika E. N. oraz P. W. wskazać należy, że Sąd odmówił im wiary w zakresie w jakim ww. wskazywali, że począwszy od dnia 1 lutego 2019 r. P. P. świadczył na rzecz płatnika pracę w ramach stosunku pracy. Oprócz bowiem zgodnych twierdzeń , co do konieczności zawarcia z wnioskodawcą umowy o pracę, nie przedstawiono jakichkolwiek obiektywnych dowodów , czy też ekonomicznych przyczyn istniejących po stronie płatnika, które uzasadniałyby zmianę dotychczasowej, a trwającej od 2013 r., formy współpracy z wnioskodawcą. Co więcej, zeznający nie potrafili wskazać jednoznacznych motywów zawarcia przez płatnika spornej umowy, a załączone do akt sprawy rachunki zysków i strat płatnika za okres od stycznia do marca 2019 r. przeczą twierdzeniom wnioskodawcy co do zwiększonej ilości realizowanych przez płatnika od początku 2019 r. zleceń i wynikającej z tego faktu konieczności zawarcia z nim umowy o pracę. Nadto określenie w treści spornej umowy ,że wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy będzie się składać z części zasadniczej w wysokości zbliżonej do wysokości wynagrodzenia minimalnego oraz części prowizyjnej uzależnionej od ilości zrealizowanej przez wnioskodawcę sprzedaży, świadczy zdaniem Sądu o braku istnienia po stronie płatnika realnych przyczyn zmiany dotychczasowej formy współpracy i zawarcia spornej umowy. Ponadto, pomimo zawarcia w treści umowy o pracę zapisu, że wnioskodawcę będzie obowiązywać zadaniowy czas pracy, nie wykazano na czym konkretnie ten zadaniowy czas pracy miał polegać, a ponadto w zakładzie pracy nie istniały regulacje odnoszące się do zadaniowego czasu pracy. Wskazane zaś przez wnioskodawcę w treści odwołania motywy oraz okoliczności zawarcia spornej umowy, a także fakt opłacania w związku z prowadzoną przez wnioskodawcę działalnością gospodarczą składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości minimalnej, wskazuje na prawdziwą motywację zawarcia spornej umowy tj. jedynie chęć uzyskania wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a nie świadczenia na rzecz płatnika pracy w ramach stosunku pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanym przez art.22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Stosunek pracy posiada szczególne cechy, które pozwalają na jego odróżnienie od innych stosunków prawnych do niego zbliżonych.

Stosunek pracy wyróżnia się:

- 1) koniecznością osobistego wykonania pracy,
- 2) podporządkowaniem pracownika pracodawcy,
- 3) wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy
- 4) i na jego ryzyko,
- 5) odpłatnością pracy.

W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę.

Nawiązanie stosunku pracy skutkuje równoległym powstaniem stosunku ubezpieczenia. Obydwa te stosunki, jakkolwiek mają inne cele, to wzajemnie się uzupełniają i zabezpieczają pracownika materialnie - pierwszy na co dzień, drugi na wypadek zdarzeń losowych. Stosunek ubezpieczenia społecznego pracowniczego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Ubezpieczenie społeczne nie może bowiem istnieć bez stosunku pracy. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron realizowania celów, którym umowa ma służyć. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987). Sam fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna.

W niniejszej sprawie płatnik składek, (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarł z P. P. w dniu 31 stycznia 2019 r. umowę nazwaną przez strony umową o pracę na czas nieokreślony (z datą rozpoczęcia wykonywania obowiązków pracowniczych od dnia 1 lutego 2019 r.), która z formalnego punktu widzenia stanowiła stosowną podstawę do zastosowania w/w regulacji ustawy zasiłkowej. Ważność tej umowy została jednak – słusznie – zakwestionowana przez organ rentowy. W ocenie organu rentowego przedmiotowa umowa była czynnością pozorną, mającą na celu obejście przepisów prawa i uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Należy podkreślić, iż Sąd Okręgowy podziela stanowisko ZUS, że zawarta umowa o pracę miała głównie na celu ominięcie przepisów prawa i uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Zdaniem Sądu przeprowadzone postępowanie nie wykazało, aby począwszy od 1 lutego 2019 r. w dotychczasowej relacji łączącej płatnika

z wnioskodawcą nastąpiła jakakolwiek zmiana uzasadniająca zawarcie umowy o pracę, a tym bardziej, aby wnioskodawca wykonywał ją na rzecz płatnika. W ocenie Sądu zawarcie przez płatnika umowy o pracę z wnioskodawcą nie było ekonomicznie uzasadnione z jego punktu widzenia, gdyż oprócz kosztów wynagrodzenia wnioskodawcy, musiał on również ponosić koszty związane z odprowadzeniem za niego stosownych składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto płatnik składek nie zdecydował się zatrudnić innego pracownika na czas nieobecności wnioskodawcy w pracy, a fakt, że jego zadania są obecnie wykonywane przez członków zarządu spółki wskazuje, że pracodawca nie miał realnej potrzeby zatrudniania pracownika w oparciu o umowę o pracę i tym samym mogły być one realizowane w oparciu o dotychczasową relację łączącą dwa podmioty gospodarcze funkcjonujące w obrocie.

W ocenie Sądu jedyną motywacją dla wnioskodawcy do zawarcia spornej umowy stanowiła chęć uzyskania wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Przeprowadzone postępowanie wykazało bowiem, że wnioskodawca w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą wprawdzie odprowadzał składki na ubezpieczenia społeczne, w tym na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, to jednak w związku z zawarciem spornej umowy nazwanej przez strony umową o pracę, która gwarantowała mu wynagrodzenie wyższe niż minimalne, kwota świadczeń rodzicielskich należnych wnioskodawcy uległaby znacznemu zwiększeniu, bowiem jest ona uzależniona od wysokości wynagrodzenia osiąganego z tytułu umowy o pracę, a nie zaś od wysokości zadeklarowanej podstawy wymiaru składek w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia uzasadniają zatem twierdzenie, iż zakwestionowana przez ZUS umowa o pracę pomiędzy płatnikiem, a P. P. została zawarta dla pozorów, to jest bez zamiaru realizacji obowiązków z niej wynikających, a jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Umowa taka z mocy art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. jest nieważna.

Zgodnie z treścią art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Inaczej mówiąc strony niejako udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej np. zawierają umowę o pracę.

Podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy.

Pozorność wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych i jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma niezgodność między aktem woli a, jego uzewnętrznieniem. Założeniem unormowania jest zgoda drugiej osoby na złożenie oświadczenia woli dla pozorów.

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle poczynionych ustaleń faktycznych, wątpliwości organu rentowego co do rzeczywistego celu i zamiaru stron nawiązujących ten stosunek prawny były uzasadnione, a zatem zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odpowiada prawu. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzając od P. P. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwoty po 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy z pouczeniem, że strona może wnieść apelację do Sądu, który wydał zaskarżony wyrok w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem(art.369 § 1 k.p.c.). Termin o którym mowa w § 1 uważa się za zachowany także wtedy, gdy przed jego upływem strona wniosła apelację do Sądu drugiej instancji (art.369 § 3).

S.B.